

SHARQSHUNOSILK
ВОСТОКОВЕДЕНИЕ
ORIENTAL STUDIES



3

2025

ILMIY JURNAL
ISSN 2181-8096



SHARQSHUNOSLIK ВОСТОКОВЕДЕНИЕ ORIENTAL STUDIES

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI ILMIY JURNALI

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ ТАШКЕНТСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ

SCIENTIFIC JOURNAL OF THE TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF ORIENTAL STUDIES

№ 3, 2025



MUNDARIJA / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

TILSHUNOSLIK VA TARJIMASHUNOSLIK // ЯЗЫКОЗНАНИЕ И ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЕ // LINGUISTICS AND STUDY OF TRANSLATION

Abdurahmonova M. Urducha matn ustida ishlash jarayonida “talaba-o‘qituvchi” hamkorligi asosida qo‘llaniladigan interfaol usullar	3
Jumaniyazov M. “Kifayatu-n-nahv fi ilmi-l-e‘rāb” asarida fe‘llar va yuklamalarning tushum kelishigi bilan bog‘liq grammatik xususiyatlari	11
Таджихуҷаева Ф. Семантический анализ персидского соматизма جان <i>jān</i> «сердце» в поэме «Стена Искандера» Алишера Навои.....	20
Иванова А. Невербальные компоненты коммуникации в китайском языке: лингвокультурологический аспект.....	28
Hou Yanli., Zhu Xingfei. Exploring the Protection of Dungan Language through the Lens of the Language Attitudes of Dungan People	37
Qodirova D. Vyetnam tilidagi “cái” [<i>kai</i>] va “con” [<i>kon</i>] hisob so‘zlarining qiyosiy tahlili.....	46
Davlatov Z. Shart-istak mazmunini ifodalashning lakonik (ixcham) usulixususida	55

MANBASHUNOSLIK VA TARIXSHUNOSLIK // ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЕ И ИСТОРИОГРАФИЯ // SOURCE STUDIES AND HISTORIOGRAPHY

Madraimov A., Eshmurodov B. Amir Temur harbiy san‘atida ruhiy-psixologik ta‘sir vositalari	61
Nayimov O. Ibn Khaldun and Power Dynamics: A Geopolitical Relevance of the Muqaddimah.....	69
Elimov L. G‘arb va Sharq mualliflari asarlarida Amir Temur davlatining vujudga kelishi haqida	77

XALQARO MUNOSABATLAR VA SIYOSAT // МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ И ПОЛИТИКА // INTERNATIONAL RELATIONS AND POLITICS

Alimov O. Sharqiy Osiyodagi geoiqtisodiy megatrendlar: mintaqaviy integratsiyaning xalqaro-siyosiy va institutsional jihatlari	90
Kasimov M. Pokiston-Hindiston-Xitoy o‘rtasidagi munosabatlarning xalqaro xavfsizlikka ta‘siri.....	98
Bo‘ronov S. Qo‘shqepa kanalining markaziy osiyo mintaqaviy xavfsizligiga ta‘siri	109
Turdiyeva D. Development of the Religious Education System in Malaysia and its significance today	114
Абдулхаев А. Влияние международных санкций на развитие китайско-иранского стратегического партнерства	123
Salimov Sh. Koreya Respublikasi siyosiy partiyalarini faollashtirishda fuqarolik jamiyati institutlarining roli.....	133



KOREYA RESPUBLIKASI SIYOSIY PARTIYALARINI FAOLLASHTIRISHDA FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINING ROLI

SALIMOV SHOXRUX

TDSHU tadqiqotchisi

Annotatsiya: Maqolada Koreya Respublikasida fuqarolik jamiyati institutlarining siyosiy partiyalarning shakllanishi va faoliyatiga ta'siri tahlil etilgan. Tadqiqotda fuqarolik jamiyatining nazariy asoslari, uning davlat va siyosiy tizim bilan o'zaro munosabatlari hamda demokratik jarayonlardagi roli ko'rib chiqilgan. Shuningdek, Yapon mustamlakachiligi va harbiy rejimlar davrida fuqarolik jamiyatining cheklanishi, 1960-1980-yillarda urbanizatsiya va o'rta sinfning shakllanishi bilan bog'liq ijtimoiy o'zgarishlar tahlil qilingan. 1987 yilgi demokratik harakatdan so'ng siyosiy partiyalar va jamiyat o'rtasidagi munosabatlar kuchayishi, nodavlat notijorat tashkilotlari, talabalar harakatlari hamda diniy birlashmalarning demokratik jarayonlarni qo'llab-quvvatlashdagi ahamiyati yoritilgan. Koreya tajribasida fuqarolik jamiyatining partiyalar orqali davlat boshqaruviga ta'sir etish mexanizmlari tahlilida tarixiy va institutsional yondashuvlar qo'llanilgan.

Kalit so'zlar: Koreya Respublikasi, fuqarolik jamiyati, siyosiy partiyalar, demokratik jarayonlar, nodavlat notijorat tashkilotlar, talabalar harakati, diniy tashkilotlar.

Аннотация: В статье анализируется влияние институтов гражданского общества на формирование и деятельность политических партий в Республике Корея. В исследовании рассматриваются теоретические основы гражданского общества, его взаимодействие с государством и политической системой, а также роль в демократических процессах. Особое внимание уделено ограничениям гражданского общества в период японской колонизации и военных режимов, а также социальным изменениям, связанным с урбанизацией и формированием среднего класса в 1960-1980-е годы. После демократического движения 1987 года прослеживается усиление взаимодействия между политическими партиями и обществом, а также значимость неправительственных некоммерческих организаций, студенческих движений и религиозных объединений в поддержке демократических процессов. В исследовании применяются исторический и институциональный подходы для анализа механизмов влияния гражданского общества на государственное управление через партии в корейском контексте.

Ключевые слова: Республика Корея, гражданское общество, политические партии, демократические процессы, неправительственные некоммерческие организации, студенческое движение, религиозные организации.

Abstract: The article analyzes the impact of civil society institutions on the formation and functioning of political parties in the Republic of Korea. The study examines the theoretical foundations of civil society, its interaction with the state and the political



system, as well as its role in democratic processes. Particular attention is given to the restrictions on civil society during the period of Japanese colonization and military regimes, as well as to the social changes related to urbanization and the emergence of the middle class in the 1960s-1980s. Following the democratic movement of 1987, the interaction between political parties and society intensified, while the significance of non-governmental organizations, student movements, and religious associations in supporting democratic processes was highlighted. The analysis employs historical and institutional approaches to explore the mechanisms through which civil society influences state governance via political parties in the Korean context.

Keywords: Republic of Korea, civil society, political parties, democratic processes, non-governmental organizations, student movement, religious organizations.

Kirish. Fuqarolik jamiyatining faoliyat yuritishi demokratik taraqqiyotning ajralmas sharti hisoblanadi. Chunki aynan u siyosiy faollik uchun ijtimoiy asos yaratadi, ishtirok etishga bo'lgan talabni shakllantiradi va huquq hamda erkinliklarni kengaytirish yo'nalishida hokimiyatga bosim o'tkazadi. Bu jarayonda partiyaviy tizim alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki u jamiyat va davlat o'rtasida vositachilik qiladi hamda turli ijtimoiy guruhlarining manfaatlarini aks ettiradi. Koreya Respublikasida fuqarolik jamiyatining shakllanish jarayoni partiyaviy tuzilmaning transformatsiyasi bilan chambarchas bog'liq bo'ldi. Aynan ijtimoiy harakatlar siyosiy partiyalarning faollashuviga va ularning hokimiyat quroli darajasidan haqiqiy vakillik institutlariga aylanishiga ko'maklashdi.

Biroq Koreya Respublikasi keysining identikligi shundan iborat ediki, uzoq vaqt davomida avtoritar tuzumlarining hukmronligi, partiyalarning yirik chebol konsernlariga iqtisodiy qaramligi va siyosiy tizimning bo'linib ketganligi ushbu vazifani to'laqonli bajarilishiga to'sqinlik qildi. Demak, fuqarolik jamiyati institutlari siyosiy partiyalarni faollashtirish va ularning haqiqiy siyosiy subyektga aylanishidagi roli muhim hisoblanadi. Mazkur jarayondagi fuqarolik jamiyati institutlarining rolini anglash avtoritarizm davridan demokratiyaga o'tish sharoitida jamiyat va davlat o'rtasidagi o'zaro ta'sir mexanizmini tushunishga imkon beradi.

Siyosatshunoslikda fuqarolik jamiyati davlatdan mustaqil bo'lgan institutlar majmui sifatida izohlanadi. U ijtimoiy guruhlarining manfaatlari va qadriyatlarini ifodalaydi. Klassik yondashuvlarga ko'ra, u hokimiyatga qarshi muvozanat¹, gegemonlik uchun kurash maydoni² hamda ijtimoiy kapital manbai³ sifatida xizmat qiladi. Koreya Respublikasida fuqarolik jamiyatining shakllanishi

¹ Токвиль, Алексис де. Демократия в Америке. Пер. с франц. - Москва: Прогресс, 1992. Т. 1. С. 154-156.

² Грамши, Антонио. Тюремные тетради. Пер. с итал. - Москва: Издательство политической литературы, 1991. Т. 2. С. 47-50.

³ Патнэм, Роберт. Чтобы демократия сработала: Гражданские традиции в современной Италии. Пер. с англ. - Москва: Ad Marginem, 1996. С. 85-89.



mamlakatning tarixiy tajribasi bilan bog'liq o'ziga xos xususiyatlarga ega. G'arbiy Yevropa davlatlaridan farqli o'laroq, bu yerda modernizatsiya jarayoni institutlarning izchil rivojlanishi bilan birga kechmagan. Koreya Respublikasi bir qator jiddiy to'siqlarga, xususan Yaponiya mustamlakachilik merosi, yarimorolning bo'linishi va yirik davlatlarning tashqi siyosiy bosimiga duch keldi. Ushbu omillar uzoq vaqt davomida fuqarolik jamiyatining mustaqil shakllanishini cheklab qo'ydi va uni davlatga qaram holda rivojlanishga majbur qildi.

Shunga qaramay, 1960-yillardan boshlab tezkor iqtisodiy o'sish va urbanizatsiya ijtimoiy tuzilmani tubdan o'zgartirdi. Qishloq mayda burjuaziyasining zaiflashuvi va yangi o'rta sinfnining shakllanishi demokratlashtirish uchun ijtimoiy asos yaratdi. Aynan 1980-1990-yillar davomida Koreya Respublikasi eng chuqur siyosiy va ijtimoiy transformatsiyalarni boshdan kechirdi hamda rivojlangan fuqarolik jamiyati modeliga tomon harakatini belgilab berdi.

Zamonaviy fuqarolik sektorining ildizlari ham Koreya portlarining ochilishi, ham Yaponiya okkupatsiyasidan keyingi ozodlik davri bilan bog'liq. Biroq mustaqil ijtimoiy harakatlarning shakllanishi "sovuq urush" mafkuraviy qarama-qarshiligi va mamlakatning bo'linishi tufayli murakkablashdi. Natijada Koreya Respublikasida fuqarolik jamiyati kuchli avtoritar davlat bosimi ostida rivojlandi, bu esa unga o'ziga xos qarama-qarshilik va siyosiy kontekstdan qaramlik xususiyatini berdi.

Koreya urushidan so'ng fuqarolik jamiyatining rivojlanishi Li Sin Man, Pak Chon Xi va Chon Du Hvan avtoritar rejimlari tomonidan qat'iy nazorat ostiga olindi. Bosimlarga qaramay, aynan 1980-yillarda demokratik kuchlar shakllandi, uning kulminatsiyasi 1987-yil iyun oyidagi ommaviy namoyishlar bo'ldi. Shu davrdan boshlab fuqarolik jamiyati yangi turtki oldi, biroq keyinchalik harakat turli sohalarga bo'linib ketdi¹.

Iqtisodiy modernizatsiya o'z mulkiga ega bo'lgan va siyosiy barqarorlikka yo'naltirilgan keng shaharliklar qatlamini shakllantirdi². Ushbu qatlam demokratlashtirish uchun ijtimoiy baza bo'lib xizmat qildi va radikal oqimlarga to'siq bo'ldi. Demokratiya shiorlari ostida ijtimoiy guruhlarining koalitsiyasi rivojlanishi islohotlarning barqarorligini ta'minladi, intellektual va texnologik sohaga jalb qilingan shaharlik qatlamlar esa shaxs qadr-qimmati va huquq-tartibot qadriyatlariga asoslangan fuqarolik jamiyati salohiyatini yanada kuchaytirdi.

Koreya Respublikasida fuqarolik jamiyatining rivojlanishi partiyaviy tizim evolyutsiyasi bilan chambarchas bog'liq bo'ldi, u uzoq vaqt davomida to'laqonli

¹ Shin, Gi-Wook. "Protest Politics and the Democratization of South Korea". Stanford University Press, 2018.

² Chang, Kyung-Sup. "Compressed Modernity and Its Discontents: South Korean Society in Transition." *Economy and Society*, vol. 38, no. 2, 2009, pp. 364-389.



vakillik instituti emas, balki hokimiyatning quroli sifatida shakllandi. 1945-yilgi ozodlikdan keyin tuzilgan dastlabki partiyalar aniq platforma va ijtimoiy bazaga ega emas edi, bu esa Li Sin Man boshchiligidagi Liberal partiyaning hukmronligi va muxolif Demokratik partiyaning shakllanishida namoyon bo'ldi. 1961-yildagi harbiy to'ntarish vaqtincha partiyaviy faoliyatni taqiqladi, biroq oradan ko'p o'tmay Kim Chon Phil boshchiligidagi harbiylar Demokratik Respublikachi partiyasini tuzib, partiyaviy maydonni qayta tikladilar¹. Garchi tizim avtoritar va muvozanatsizligicha qolgan bo'lsa-da shu paytdan boshlab muxolifat ziyolilar, talabalar va kasaba uyushmalari hisobiga asta-sekin kuchaya boshladi.

1980-yillarda Chon Du Hvan davrida ko'ppartiyaviylik faqat rasmiy darajada saqlanib qoldi. Konstitutsiya va partiyalar hamda fondlar to'g'risidagi qonunlar davlatning qat'iy nazoratini mustahkamlab, ro'yxatdan o'tish mezonlari, moliyalashtirish va mablag' manbalariga cheklovlarni belgilab berdi². Muxolif kuchlar ta'sirining o'sishiga qaramay (masalan, 1985-yildagi saylovlarda Koreyaning yangi Demokratik partiyasi erishgan yutuqlar), ular bo'linib ketish va mafkuraviy zaiflik bilan yuzlashdilar. Bu ayniqsa avlodlararo nizoda yaqqol ko'rindi. Xususan, yoshlar radikal demokratlashtirishni talab qilgan bo'lsa, katta avlod barqarorlik va konfutsiychilik qadriyatlariga yo'naltirilgan edi.

1990-yillar boshiga kelib partiyaviy tizim yanada dinamik tus oldi. Ro De U va Kim Yon Sam boshchiligidagi Demokratik Liberal partiya, shuningdek, Kim De Jun atrofidagi birlashmalarni o'z ichiga olgan yangi partiyalar va koalitsiyalar paydo bo'ldi. Shu bilan birga, ishchi harakatlari, ekologik tashabbuslar, feministik ijtimoiy oqimlar kuchaydi, bu esa fuqarolik faolligi maydonining kengayganidan dalolatdir. 1997-yilda mehnat qonunchiligining qabul qilinishi fuqarolik jamiyatining davlatga demokratik qoidalarni qabul qildirish qobiliyatini mustahkamladi. Biroq nodavlat notijorat tashkilotlari va kasaba uyushmalarining tashkiliy zaifligi hamda partiyalarning chebol konsernlariga qaramligi "hokimiyat - jamiyat" munosabatlarining biryoqlama xususiyatini saqlab qoldi. Biznesga nisbatan siyosatning o'zgartirilishi va kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash iqtisodiy modernizatsiya, partiyaviy plyuralizm va jamoatchilik bosimi o'rtasidagi muvozanatni izlashga asoslangan avtoritar modeldan demokratik tizimga o'tishning bir qismiga aylandi³.

Iqtisodiy modernizatsiya va urbanizatsiya demokratlashtirish uchun ijtimoiy baza yaratdi, biroq partiyaviy tuzilmalar uzoq vaqt hokimiyatning vositasi sifatida

¹ Павлова.И. "Партийная система Южной Кореи: от инструментов власти к институтам представительства", Азиатский Вестник, № 12, 2022, с. 101-120.

² William Sung-Joo Han, "South Korea in 1987: The Politics of Democratization," Asian Survey 28, №. 1, 1988, 52-61.

³ Семенов.Ф. "Гражданское общество в современной Южной Корее: от массовых протестов до НПО-институций". Москва: Институт Корейских Исследований, 2023. с. 45-68



qolib keldi va faqat asta-sekin davlat hamda jamiyat o'rtasida vositachilik vazifasini bajara boshladi. Muhim burilish nuqtasi 1987-yilgi demokratik harakat bo'lib, undan so'ng ijtimoiy tashkilotlar va partiyalar siyosiy jarayonda faol ishtirok etish imkoniyatiga ega bo'ldi.

XX-XXI asrlar chegarasida kasaba uyushmalari va nodavlat notijorat tashkilotlarining faoliyati alohida ahamiyat kasb etdi. Ular avvalgi norozilik va ijtimoiy harakatlardan barqaror siyosiy ta'sir kuchiga ega bo'lgan fuqarolik jamiyatining mustahkam institutlariga aylandi.

Prezident Kim De Jun davrida avval qonun doirasidan tashqarida bo'lgan Koreya Kasaba Uyushmalari Konfederatsiyasi maqomi rasmiy ravishda tan olindi. Kasaba uyushmalari boshqa ijtimoiy tashkilotlar bilan hamkorlikda bank va korporativ sektorni qayta tuzish siyosatiga qarshi faol chiqish qildilar. Ushbu siyosat ishdan bo'shatishlar, ish haqining qisqartirilishi va aholining turmush darajasining pasayishi bilan kechgan. Koreyalik tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, bu o'n yillikdagi asosiy tendensiya ijtimoiy harakatlarning yanada institutsional xususiyat kasb etgan fuqarolik harakatlariga aylanishi bo'ldi¹.

Fuqarolik birlashmalarining o'sish sur'atlari hayratlanarli edi. Jumladan, 1997-yilda mamlakatda qariyb 3,3 ming tashkilot mavjud bo'lgan bo'lsa, 2000-yilga kelib ularning soni 6 mingga yetdi, hududiy bo'linmalarni hisobga olganda esa taxminan 20 mingtani tashkil etdi². Ulardan qariyb mingtasi ijtimoiy sohada faoliyat yuritib, iste'molchilar huquqlarini himoya qilish, iqtisodiy va siyosiy masalalarni hal etish bilan shug'ullangan. Koreya Respublikasi yirik xalqaro nodavlat notijorat tashkilotlarining faoliyat maydoniga aylandi. Bular orasida "Amnesty International", "Xristian Yoshlar Assotsiatsiyasi", "Greenpeace" va boshqa tashkilotlar mavjud bo'lib, ularning ayrimlari hatto viloyat shaharlarida ham filiallar ochib, o'n minglab a'zolari birlashtirgan. Tashkilotlarga a'zolik, odatda, erkin va ochiq bo'lib, faqat tor doiradagi rahbariyat bundan mustasno edi.

Alohida e'tiborga sazovor voqea sifatida 1999-yil oktyabr oyida Seul shahrida o'tkazilgan Butunjahon nodavlat notijorat tashkilotlari konferensiyasini qayd etish mumkin. Unda 210 ta koreyalik birlashmalar qatnashdi. Ulardan 54 tasi siyosiy-iqtisodiy va ijtimoiy yo'nalishga ega edi, 29 tasi ilmiy-tadqiqot institutlari va universitetlarni, 30 tasi ayollar harakatlarini, 9 tasi ekologik tashkilotlarni, 12 tasi yoshlar harakatlarini, 5 tasi inson huquqlari himoyasi tashkilotlarini ifodalagan bo'lsa, 34 tasi esa xalqaro nodavlat notijorat tashkilotlarining filiallari sifatida

¹ Дж-Ин Ли "한국 시민사회 구조 변동과 민주화 과정" (Корея фуқаролик жамиятидаги таркибий ўзгаришлар ва демократлаштириш жараёни), 시민사회와 NGO, том 23, № 1, 2025, с.15-38.

² Булычев Г.Б. Политические системы государств Корейского полуострова. М., 2002. С.69.



faoliyat yuritgan ¹. Bunday tarkib mamlakat ichidagi nodavlat notijorat tashkilotlarining umumiy taqsimotini ko'p jihatdan aks ettiradi.

Bunday birlashmalarni ro'yxatdan o'tkazish va ularning faoliyatini nazorat qilish mahalliy boshqaruv ishlari va ma'muriyat vazirligiga yuklatilgan bo'lib, bu yerda maxsus bo'linma faoliyat ko'rsatgan. Prezident Kim De Jun davrida ijtimoiy tashkilotlarning davlat ishlariga ta'siri kuchaydi. Deyarli har bir vazirlik nufuzli nodavlat tashkilotlari vakillaridan iborat maslahat kengashlariga ega bo'lishga intildi. Shu davrda fuqarolik jamiyati hokimiyatning nafaqat muxolifi, balki siyosiy qararlarni shakllantirishdagi teng huquqli hamkori sifatida ham qarala boshlandi.

Mamlakatdagi eng nufuzli kuchlardan biri keng qamrovli jamoatchilik birlashmalarini o'zida mujassam etgan Adolatli Saylovlar uchun Koalitsiyasi edi. U saylovoldi kampaniyalari va saylov jarayonini monitoring qilishda faol ishtirok etdi va hokimiyat ustidan muhim institutsional nazorat mexanizmini shakllantirdi. Shuningdek, Koreya yarimorolidagi Amerika qo'shinlari mavjudligiga qarshi chiqqan ko'plab harbiy-siyosiy tashkilotlar hamda milliy birlashuv uchun harakatlar faol bo'ldi. Ularning ayrimlari, jumladan, Qizil Xoch jamiyati, Shimol va Janub o'rtasida ajralib qolgan oilalar uchrashuvlarini tashkil etishda muhim rol o'ynadi, bu esa ularning faoliyatiga insonparvarlik tusini berdi.

G'arb tomonidan "globallashuv" nomi bilan ilgari surilgan siyosatni tanqid qiluvchi jamoatchilik harakatlari ham faol edi. Ular buni nafaqat iqtisodiy mustaqillikka, balki koreys an'anaviy qadriyatlariga ham tahdid sifatida ko'rdi. Ularning tashabbusi bilan o'tkazilgan aksiyalar bir qator normativ hujjatlarning qabul qilinishiga sabab bo'ldi, bu esa nodavlat tashkilotlarning ichki siyosatni shakllantirishga ta'sir ko'rsatish qobiliyatidan dalolat beradi. Bunga yorqin misol sifatida 1999-yilda "Minimal turmush darajasini davlat tomonidan kafolatlash to'g'risida"gi qonunning qabul qilinishini keltirish mumkin ². 1997-1998-yillardagi iqtisodiy inqirozdan so'ng nodavlat tashkilotlari koalitsiyalari koalitsiyalari petitsiyalar va media-kampaniyalar o'tkazdi, ekspert tahrirlarini tayyorladi va parlamentni lobbi qildi. Natijada, amaldorlarning "ixtiyoriga ko'ra" ko'rsatiladigan, aniq qoidalar va kafolatlar bo'lmagan ijtimoiy yordam o'rniga, ehtiyojmandlik mezonlari aniq ko'rsatilgan va byudjetdan majburiy moliyalashtiriladigan minimal daromad olish qonuniy huquqi joriy qilindi.

Shu bilan birga, nodavlat notijorat tashkilotlar o'rtasida, ayniqsa davlat grantlarini qo'lga kiritish uchun kurashda keskin raqobat kuzatildi. Hukumatning

¹ Zhiguo Wang, Li Yuzhen, "The Role and Impact of Korean Civil Society in the Development Process of Democratization in Korea", *Solovyov Studies*, № 7, 2024, p. 90-96.

² Moon, Jin Young. "A Study of the Enactment of National Basic Livelihood Security Act in Korea: with Special References to the Role of NGOs." *Health and Social Welfare Review*, vol. 28, no. 1, 2008, pp. 87-103.



moliyaviy ko'magi, odatda, oshkora bo'lmagan holda amalga oshirilgani sababli, davlat va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi o'zaro hamkorlik shakllari bo'yicha bahsmunozaralar yuzaga keldi. Yordam olmaydigan ayrim tashkilotlar to'g'ridan-to'g'ri davlat moliyalashtirishidan voz kechish tarafdori bo'lib, bunday qo'llab-quvvatlashni faqat bilvosita shaklda amalga oshirishni taklif qilgan. Masalan, soliq imtiyozlari ko'rinishida.

Bundan tashqari, nodavlat notijorat tashkilotlar orasida ularning faoliyatiga oid bir qator konseptual masalalar bo'yicha bahslar davom etdi. 1980-1990-yillarda ko'plab birlashmalar chinakam jamoat tashkiloti hokimiyatga muxolif bo'lishi lozim, aks holda uning mavjudligi mazmunini yo'qotadi, degan fikrga amal qilgan. Bu tendensiyalar Prezident Ro De U va qisman Kim Yon Sam davrida ayniqsa yorqin namoyon bo'lgan. Ammo 2000-yillarda tashkilotlarning katta qismi davlat bilan konstruktiv hamkorlikni afzal ko'rib, o'z tashabbuslari ko'rib chiqilishini va avtomatik tarzda rad etilmasligini yetarli deb hisobladi.

2000-yillarning boshlarida nodavlat notijorat tashkilotlarining siyosiy jarayonda qatnashish chegaralari, ularning saylov kampaniyalaridagi o'rni va hokimiyatning yangi arxitekturasini shakllantirishdagi ta'siri haqida dolzarb masala ko'tarildi. Agar avval fuqarolik birlashmalari faqat siyosatdan tashqarida qolishi kerak, degan qarash ustun bo'lgan bo'lsa, XX asr oxiri - XXI asr boshlarida ularning siyosiy jarayonga bevosita aralashuviga, jumladan, vakillarini davlat organlariga delegatsiya qilish orqali ishtirok etishiga yo'l qo'yuvchi tendensiyalar kuchaydi.

Bunga misol sifatida 2000-yilgi parlament saylovlari davrini keltirish mumkin. O'shanda qariyb 470 nodavlat notijorat tashkilotlari Umumxalq saylovlari uchun fuqarolik koalitsiyasiga birlashdi. Bu koalitsiya amalda "uchinchi siyosiy kuch" sifatida maydonga chiqib, korrupsiya mojarolaridan obro'sizlangan an'anaviy partiyalarga qarshi chiqdi. Nomzodlarning demokratik bo'lmagan harakatlari va korrupsion aloqalarida ayblangan "qora ro'yxat"ni e'lon qilish siyosiy elita ustidan kuchli bosim vositasiga aylandi. Ro'yxatga kiritilgan 89 nafar nomzoddan 59 nafari saylovlarda mag'lubiyatga uchradi. Bunday kampaniya nodavlat tashkilotlarining nafaqat jamoatchilikni safarbar etish qobiliyatini, balki demokratiya institut-sional tuzilmasiga tobora ortib borayotgan ta'sirini ham ko'rsatib berdi.

Ushbu davrda muxolifatchi harakatlarning kuchayishi ham muhim ahamiyat kasb etdi. Ularga 1989-yilda tashkil etilgan Iqtisodiy adolat uchun fuqarolik koalitsiyasi va Demokratik ishtirok uchun xalq birdamligi kabi tashkilotlar kirgan bo'lib, ularning tarkibida asosan shahar o'rta sinfi va yoshlar vakillari ustunlik qilgan. Bu tashkilotlar an'anaviy partiyalar tomonidan yetarli darajada ta'minlanmagan vakillik bo'shlig'ini to'ldirib, keng ijtimoiy guruhlar manfaatlarini ifodalash kanali sifatida faoliyat yuritgan. Alohida o'rin esa



“Semaoul undon” (Yangi qishloq) harakatiga tegishli bo‘lib, u 1970-yillarda qishloq jamoalarini modernizatsiya qilish tashabbusi sifatida boshlangan va fuqarolarning ommaviy o‘zini-o‘zi tashkil etishining noyob namunasi bo‘lib shakllangan¹. 2000-yillarda ushbu harakat qishloq doirasidan chiqib, shahar muhitiga ham tarqaldi va urbanizatsiya, ekologiya hamda ijtimoiy tengsizlik muammolariga moslashdi.

2000-yillarda hukumat ma‘lum darajada yon berib, muxolifatchi va hatto radikal birlashmalar - muqobil kasaba uyushmalari, talaba tashkilotlari va boshqa tuzilmalarning tashkil etilishiga yo‘l qo‘ydi hamda ularni demokratik tuzumning atributi sifatida ko‘rdi. Shu bilan birga, an‘anaviy partiyalar va tobora kuchayib borayotgan fuqarolik sektori o‘rtasida qarama-qarshilik saqlanib qolgan sharoitda barqaror tendensiya shakllandi. Ijtimoiy harakatlar hokimiyatning “qarshi muvozanati” sifatida emas, balki mustaqil siyosiy subyektlar sifatida maydonga chiqishni boshladi.

Koreys va xorijiy tadqiqotchilarning baholariga ko‘ra, an‘anaviy ravishda mamlakat talabalari eng faol jamoatchilik kuchi bo‘lib, sezilarli safarbar etish salohiyatiga ega edi². Harakatning ommaviy xarakteri ko‘p jihatdan mamlakatda uzoq yillar hukmronlik qilgan qattiq avtoritar tizimning oqibati bo‘lib, G‘arb bilan aloqalarning kengayishi bilan birga yoshlar norozilik namoyishlarining yaqqol anti-hukumat yo‘nalishga ega bo‘lishiga turtki berdi. Muxolif kuchlar, jumladan g‘arbparast liberal doiralar, talabalarni o‘zlarining ittifoqchilari sifatida qabul qilib, ularning avtoritarizmga qarshi tashabbuslarini tezkor qo‘llab-quvvatlashga tayyor edilar.

Mazkur jarayonning ajralmas qismi talaba harakatining radikal qanoti bo‘lib, ular erkinlik, demokratiya va ijtimoiy adolatga erishishning muqobil yo‘llarini nafaqat g‘arb liberal an‘analarida, balki sotsialistik g‘oyalarda ham izladilar. Shu bois bu harakat Pxenyan ritorikasiga, ayniqsa, ikki Koreya o‘rtasidagi muloqot va mamlakatni birlashtirish masalalarida, ma‘lum darajada moyillik bildirgan. Radikal guruhlarining koordinatsiyasi Talabalar vakillarining milliy kengashi tomonidan amalga oshirilgan, universitetlarda esa marksizmni o‘rganish bo‘yicha to‘garaklar faol tashkil etilgan. 1988-yil bahoridayoq talabalarning ikki Koreya o‘rtasida uchrashuvlar o‘tkazish harakati kuchaygan bo‘lib, bu yoshlar tashkilotlarining yuqori siyosiy salohiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi³.

¹ Корея. Справочник. Корейские службы информации для зарубежных стран. Сеул. 1993 С.582.

² Подъяельшев А.Л. Студенческое движение в Южной Корее и проблема объединения // Политические, экономические и культурные аспекты объединения Кореи. 4.1. М., 1997. С.82.

³ Д.Казанцев. “Студенты и демократизация: антиавторитарные движения в Южной Корее”, Общество и Полис, № 8, 2024, с. 80-95.



1980-yillarning oxirida eng ko‘zga ko‘ringan tuzilmalardan biri Butun Koreya talaba kengashlari assotsiatsiyasi bo‘lib, u o‘z aksiyalari bilan ommaviy axborot vositalari va maxsus xizmatlarning e‘tiborini qayta-qayta tortgan. Uning ommaviy anti-hukumat namoyishlari ko‘pincha zo‘ravonlik harakatlari bilan kechgan, bu esa tashkilotni Milliy xavfsizlik to‘g‘risidagi qonun asosida “antidavlat” deb tan olish va taqiqlash chaqiriqlariga sabab bo‘lgan. Ammo hukumat bunday to‘g‘ridan-to‘g‘ri taqiqdan tiyilgan, chunki bu yangi, yanada keskinroq tuzilmalarning paydo bo‘lishidan xavotir uyg‘otgan. Muqobil yo‘l sifatida talaba ittifoqlari rahbariyatini bosqichma-bosqich sodiqroq yetakchilar bilan almashtirish strategiyasi qo‘llanilib, bu radikalizm va anti-hukumat kayfiyatini pasaytirishi kutilgan.

XX asr oxiridagi talabalar harakati “demokratik qadriyatlar inkubatori” va siyosiy ijtimoiylashuvning muhim kanali vazifasini bajargan. Bu davrda radikal guruhlarining keng talaba ommasiga ta’siri sezilarli bo‘ldi, biroq u doimiy emas edi va ichki siyosiy vaziyatga bog‘liq holda o‘zgarib turdi. 1987-yilning birinchi yarmida hukmron lager va muxolifat o‘rtasidagi to‘qnashuvlar avjiga chiqqan bir paytda mamlakatda siyosiy qarama-qarshilikning keskinlashuvi faollikning oshishiga olib keldi. Talabalar namoyishlari faqat demokratik islohotlar shiorlari ostida emas, balki anti-amerikan chaqiriqlar, konstitutsiyaviy o‘zgarishlar talablari bilan ham o‘tdi, bu esa tez-tez politsiya bilan zo‘ravon to‘qnashuvlarga va amerika madaniyat markazlariga hujumlarga aylanib ketdi¹.

Shubhasiz, Koreya Respublikasidagi nodavlat notijorat tashkilotlari va talaba harakatlarining siyosiy jarayondagi roli asta-sekin ortib bordi. Rasmiy partiyalar ko‘pincha jamiyat manfaatlarini ifodalash vazifasini bajara olmagan bir paytda, aynan talabalar va nodavlat tashkilotlar hukumatga bosim o‘tkazish vazifasini zimmasiga oldi. Biroq tadqiqotchilarning ta’kidlashicha, 2000-yillarning boshida ular hali davlat boshqaruvida partiyalar bilan teng raqobat qila olmasada ko‘proq jamiyat va hokimiyat o‘rtasidagi vositachilik rolini bajargan².

Zamonaviy Koreya Respublikasida talabalar harakatining radikal qismi avvalgi ko‘lamini yo‘qotgan bo‘lsa-da, faoliyatning yangi shakllari tarmoq va raqamli tashabbuslar, ekologik, huquqni himoya qilish hamda feministik harakatlar ko‘rinishida namoyon bo‘ldi. 2016-2017-yillarda prezident Pak Kin Xening impichmenti bilan yakunlangan ommaviy namoyishlar talabalar va fuqarolik tashkilotlari jamiyatni safarbar qilishda hal qiluvchi rolni saqlab qolganining yorqin tasdig‘i bo‘ldi. 1980-1990-yillardagi nutqlarning asosiy motivi

¹ Хёнджун Ким. “1987 년 6 월 항쟁과 시민운동 발전” (1987 йил июнь кураши ва фуқаролик ҳаракатларининг ривожланиши), *한국민주주의연구*, том 29, № 1, 2023, с. 33–54.

² Парк Сонмин “한국 정당 체제 변화와 비정부기구의 역할” (Корея партиявий-сиёсий тизимидаги ўзгаришлар ва нодавлат ташкилотларнинг роли), *한국정치학회보*, № 60, 2024, с. 67-85.



avtoritarizmga qarshi kurash bo'lgan davrdan farqli o'laroq, 2010-2020-yillarda e'tibor ijtimoiy adolat, ekologik barqarorlik, raqamli huquqlar va gender tengligi masalalariga qaratildi.

Koreya Respublikasida talabalar harakatining evolyutsiyasi mamlakatning kengroq demokratik rivojlanish tendensiyasini aks ettiradi. XX asr oxirida avtoritar hokimiyat bilan to'g'ridan-to'g'ri qarama-qarshilikdan XXI asrda institutsionallashgan fuqarolik faolligi shakllariga o'tildi. Radikal qanotning zaiflashishiga qaramay, talabalar va nodavlat notijorat tashkilotlar hanz siyosiy kursni to'g'rilash vazifasini bajarib kelmoqda.

Koreya Respublikasida dunyodagi eng yirik nasroniy cherkovlari va diniy tashkilotlari jamlangan. Ularning roli ma'naviy sohadan ancha keng bo'lib, partiyalarning faollashuvi va ularning siyosiy subyekt sifatida shakllanishiga hissa qo'shdi. Koreya Respublikasida nasroniylik "begona" din sifatida o'ziga xos holatda bo'lib, nisbatan kech kiritilgan, taqiqlarga va ta'qiblarga uchragan. Bu esa oxir-oqibat uni davlatdan ma'lum darajada uzoqlashtirdi. Cherkov mintaqada tayinlangan emas, balki ixtiyoriy birlashma sifatida faoliyat yuritdi¹. Nasroniy bo'lish konfutsiychilikning oilaviy an'alariga zid va repressiya xavfiga qaramay, ongli ravishda qilingan tanlov edi. Bunday qadam shaxsiy qaror ifodasi bo'lib, fuqarolik jamiyati asoslariga mos keladi.

Hatto dindorlar soni kam bo'lsa ham, Koreyadagi cherkov o'zining Amerika Qo'shma Shtatlari bilan aloqalari tufayli katta ta'sir kuchiga ega edi. "Sovuq urush" sharoitida amerikalik missionerlar protestant jamoalariga resurslardan foydalanish imkoniyatini berib, ularga o'z izdoshlarining sonidan ko'ra ko'proq rol o'ynash imkonini berdi. Cherkovning o'z kommunikatsiya kanallari (matbuot, radio, televideniye) g'arb g'oyalarini tarqatish, shuningdek mustamlakachilik va avtoritar rejimlarga qarshi kurashishda ham ishlatildi.

Yaponiya okkupatsiyasi davrida protestant jamoalari qarshilik markazlariga aylandi, harbiy diktaturalar davrida esa cherkov tarmoqlari demokratik harakatlarni qo'llab-quvvatladi. Ular inson huquqlari g'oyalaridan foydalanib, dehqonlar va ishchilarni uyushtirdi. Shu tarzda, Koreyadagi cherkov siyosiy o'zgarishlar va fuqarolik jamiyatini mustahkamlashning muhim omiliga aylandi.

1987-yilda Koreya Respublikasi demokratlashgandan so'ng cherkovlarning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi roli o'zgardi. 1990-yillarda demokratiya uchun harakat alohida ijtimoiy tashabbuslarga bo'lindi. Katoliklar va protestantlar kasaba uyushmalarining noroziliklarida faol qatnashishni to'xtatdi. Ibodatxonalar endi siyosiy safarbarlik markazlari bo'lmadi, diniy tashkilotlar esa umumiy ijtimoiy harakatlardan uzoqlashib, o'zlarining alohida identitetini izlay boshladilar. Koreya cherkovlari milliy kengashi xorijiy yordamning qisqarishi tufayli moliyaviy

¹ Casanova, Jose. "Public Religions in the Modern World". Chicago: University of Chicago Press. 1994, p. 78-82



qiyinchiliklarga duch keldi va a'zolikni kengaytirishga ruxsat berdi, bu esa uning progressiv xususiyatini pasaytirdi. Shu davrda Konservativ kengashning mavqei kuchayishiga "megacherkovlar"ning ko'payishi yordam berdi. Protestantlik mamlakatning eng yirik diniy tarmog'iga aylandi, cherkovlar esa o'ziga xos submadaniyatlarni shakllantirib, dindorlarning kundalik hayotiga ta'sir ko'rsata boshladi¹. 1990-yillarda davlat va cherkov munosabatlarida avvalgi keskin qarama-qarshilik yo'qoldi, asosan Shimoliy Koreyaga oid siyosat va mamlakatni birlashtirish masalalari doirasida saqlanib qoldi.

2000-yillarning boshidan vaziyat o'zgardi. 2002-yilgi Jahon chempionatidagi ommaviy futbol muxlisligidan boshlab ko'cha namoyishlari madaniyati shakllandi. Maydonlar fuqarolik siyosati makoniga aylandi. Bu yerda Amerika Qo'shma Shtatlari qo'shinlarining Koreya Respublikasida joylashuviga qarshi, Iroqdagi urushga qarshi, Amerika Qo'shma Shtatlari bilan erkin savdo to'g'risidagi kelishuvga va amerika mol go'shti importiga qarshi aksiyalar o'tkazildi. 2016-2017-yillarda konservativ protestant guruhlar ko'chalarda faollashdi. Ular "Milliy qutqaruv xizmatlari"ni tashkil etib, Milliy xavfsizlik to'g'risidagi qonunni bekor qilish va amerika qo'shinlarini olib chiqib ketishga qarshi chiqdilar. Keyinchalik bu tashkilotlar sobiq prezident Pak Kin Xeni qo'llab-quvvatlagan "taegukgi-harakatlari"ga aylandi.

Koreya Respublikasidagi cherkovlar fuqarolik jamiyatini shakllantirishdagi ishtirokidani tashqari, siyosiy jarayonga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Bunga misol sifatida keng aloqalar tarmog'iga ega diniy aktor sifatida faoliyat yurituvchi "Birlik cherkovi"ni keltirish mumkin. Uning strategiyasi antikommunistik ta'limot, ommaviy axborot vositalarini nazorat qilish va cheklangan saylov faolligiga asoslangan. "Birlik cherkovi"ning partiyaviy loyihalari orqali institutsionallashtirishga urinishlari, jumladan 2000-yillarning boshida tuzilgan "Tinchlik va oila birligi partiyasi", jiddiy natijalar bermadi. Asosiy ta'sir mafkuraviy safarbarlik va OAV orqali ishlash sohasiga ko'chdi. Bunda Koreya Respublikasining "Segye Ilbo" gazetasi va AQShning "The Washington Times" gazetasidagi xorijiy aktivlar xavfsizlik va Koreyalararo munosabatlarning konservativ kun tartibi va talqinini shakllantirgan muhim manba bo'ldi².

Yaponiyada Koreya Respublikasidagi "Birlik cherkovi"ning siyosat bilan aloqalari yanada chuqurroq shakllandi. Hatto Nobusuke Kishi va Sintaro Abe davridayoq kadrlar va tashkiliy qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga olgan barqaror aloqalar paydo bo'ldi. 2022-yilda Sindzo Abening o'ldirilishi bu aloqalarni keng muhokama mavzusiga aylantirdi. Gumonlanuvchi o'z harakatini oilasining "Birlik

¹ Yi, Jungyeon. "1990s Upper-class Culture and Divine Self-development: Analysis of Religious Belief of Upper-class Churches in Seoul, Gangnam". Society and History 123, 2019, p55.

² "종교 밖으로 걸어나온 통일교" (Бирлашиш черкови диндан ташқарига чиқади) - <https://weekly.khan.co.kr/article/5214/> (24.06.2025)



cherkovi”ga qilgan xayriyalari tufayli yuzaga kelgan qarz muammolari bilan bog’ladi¹. Shundan keyin parlament eshituvi, siyosatchilarning tan olishi va sud jarayonlari o’tkazildi hamda 2025-yil bahorida ushbu cherkovning Yaponiya filiali tarqatib yuborilishi haqidagi qaror qabul qilindi.

Koreya yarim orolida “Birlik cherkovi” Shimol va Janub o’rtasidagi muloqotda vositachilik rolini egallashga intilgan. 1991-yilda cherkov yetakchisi San Myon Munning Kim Ir Sen bilan uchrashuvi ramziy ahamiyatga ega bo’ldi². Bunday qadamlar tashkilotning tashqi siyosiy sohadagi mustaqilligini kuchaytirib, Pxenyanga oid gumanitar tashabbuslarda ishtirok etishiga imkon berdi.

Koreya Respublikasida diniy tashkilotlar ikki tomonlama rol o’ynash qobiliyatiga ega. Ular bir vaqtning o’zida demokratik jarayonlarning katalizatori ham, siyosiy safarbarlik vositasi ham bo’lishi mumkin, shu orqali davlat, partiyalar va jamiyatga ta’sir ko’rsatishning barqaror kanallarini shakllantiradi.

Yuqorida keltirilganlardan quyidagi xulosalarni qilish mumkin:

1. Koreya Respublikasi tajribasi tahlili fuqarolik jamiyati partiyalarni faollashtirish va ularning haqiqiy siyosiy subyekt sifatida shakllantirishda asosiy omilga aylanganini ko’rsatadi. Uzoq yillar davomida hukmron bo’lgan harbiy diktaturalar sharoitida aynan ijtimoiy harakatlar, kasaba uyushmalari, talabalar va diniy tashkilotlar partiyalar uzoq vaqt bajara olmagan funksiyalarni bajardi. Ushbu harakatlarning bosqichma-bosqich institutsionallashuvi hokimiyatga bosim o’tkazdi va partiyaviy tizimni modernizatsiya qilish uchun ijtimoiy bazani yaratdi.

2. Diniy tashkilotlar ham ma’lum darajada ahamiyat kasb etdi. Xristian cherkovlari yetakchi harakatlantiruvchi kuch bo’lmagan bo’lsa-da, ular ma’naviy qo’llab-quvvatlash vazifasini bajardi va jamoaviy muhokama hamda uchrashuvlar uchun maydon yaratib berdi. Biroq kasaba uyushmalari va talabalar noroziliklarining miqyosi bilan solishtirganda, ularning ta’siri cheklangan va yordamchi kuch bo’lib qoldi.

3. Muhimi shundaki, fuqarolik jamiyati partiyaviy tizimga muqobil bo’lmadi, balki partiyalarning zaifligi va parchalanishini qoplash orqali uni to’ldirdi. Nodavlat notijorat tashkilotlar koalitsiyalar tuzish, bosim o’tkazish kampaniyalari va ekspertlik ko’magidan foydalanib, qaror qabul qilish jarayoniga jalb qilindi va siyosiy hisobdorlik mexanizmlarining shakllanishiga hissa qo’shdi.

¹ “安倍元首相を撃った山上徹也が供述した、宗教団体「統一教会」の名前”(Собиқ Бош вазир Абени отиб ўлдирган Ямагами томонидан тилга олинган Бирлашиш черкови диний гуруҳининг номи.)- <https://gendai.media/articles/-/97322> (24.06.2025)

² “At Time of Change for Rev. Moon Church, a Return to Tradition” (Мун черковига ўзгартирилганда, анъанага қайтиш) - <https://www.nytimes.com/2009/10/15/world/asia/15moon.html> (24.06.2025)



4. G'arb demokratiyalarida partiya an'anaviy tarzda jamiyat va davlat o'rtasidagi asosiy vositachi hisoblanadi. Koreya Respublikasida bu vazifa uzoq vaqt davomida ijtimoiy harakatlar va nodavlat tashkilotlar bilan birgalikda bajarib kelingan. Bu esa o'z navbatida Koreya Respublikasining partiyaviy tizimining o'ziga xos xususiyatlaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN MANBA VA ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. "At Time of Change for Rev. Moon Church, a Return to Tradition" (Мун черковига ўзгартирилганда, анъанага қайтиш) - <https://www.nytimes.com/2009/10/15/world/asia/15moon.html> (24.06.2025)
2. "종교 밖으로 걸어나온 통일교" (Бирлашиш черкови диндан ташқарига чиқади) - <https://weekly.khan.co.kr/article/5214/> (24.06.2025)
3. "安倍元首相を撃った山上徹也が供述した、宗教団体「統一教会」の名前" (Собиқ Бош вазир Абени отиб ўлдирган Ямагами томонидан тилга олинган Бирлашиш черкови диний гуруҳининг номи.) - <https://gendai.media/articles/-/97322> (24.06.2025)
4. Casanova, Jose. "Public Religions in the Modern World". Chicago: University of Chicago Press. 1994, p. 78-82
5. Chang, Kyung-Sup. "Compressed Modernity and Its Discontents: South Korean Society in Transition." *Economy and Society*, vol. 38, no. 2, 2009, pp. 364-389.
6. Moon, Jin Young. "A Study of the Enactment of National Basic Livelihood Security Act in Korea: with Special References to the Role of NGOs." *Health and Social Welfare Review*, vol. 28, no. 1, 2008, pp. 87-103.
7. Shin, Gi-Wook. "Protest Politics and the Democratization of South Korea". Stanford University Press, 2018.
8. William Sung-Joo Han, "South Korea in 1987: The Politics of Democratization," *Asian Survey* 28, №. 1, 1988, 52-61.
9. Yi, Jungyeon. "1990s Upper-class Culture and Divine Self-development: Analysis of Religious Belief of Upper-class Churches in Seoul, Gangnam". *Society and History* 123, 2019, p55.
10. Zhiguo Wang, Li Yuzhen, "The Role and Impact of Korean Civil Society in the Development Process of Democratization in Korea", *Solovyov Studies*, № 7, 2024, p. 90-96.
11. Булычев Г.Б. Политические системы государств Корейского полуострова. М., 2002. С.69.



12. Грамши, Антонио. Тюремные тетради. Пер. с итал. - Москва: Издательство политической литературы, 1991. Т. 2. С. 47-50.
13. Д.Казанцев. “Студенты и демократизация: антиавторитарные движения в Южной Корее”, Общество и Полис, № 8, 2024, с. 80-95.
14. Джи-Ин Ли “한국 시민사회 구조 변동과 민주화 과정“ (Корея фукаролик жамиятидаги таркибий ўзгаришлар ва демократлаштириш жараёни), 시민사회와 NGO, том 23, № 1, 2025, с.15-38.
15. Корея. Справочник. Корейские службы информации для зарубежных стран. Сеул. 1993 С.582.
16. Павлова.И. “Партийная система Южной Кореи: от инструментов власти к институтам представительства”, Азиатский Вестник, № 12, 2022, с. 101-120.
17. Парк Сонмин “한국 정당 체제 변화와 비정부기구의 역할“ (Корея партиявий-сиёсий тизимидаги ўзгаришлар ва нодавлат ташкилотларнинг роли), 한국정치학회보, № 60, 2024, с. 67-85.
18. Патнэм, Роберт. Чтобы демократия сработала: Гражданские традиции в современной Италии. Пер. с англ. - Москва: Ad Marginem, 1996. С. 85-89.
19. Подъёлышев А.Л. Студенческое движение в Южной Корее и проблема объединения // Политические, экономические и культурные аспекты объединения Кореи. 4.1. М., 1997. С.82.
20. Семенов.Ф. “Гражданское общество в современной Южной Корее: от массовых протестов до НПО-институций”. Москва: Институт Корейских Исследований, 2023. с. 45-68
21. Токвиль, Алексис де. Демократия в Америке. Пер. с франц. - Москва: Прогресс, 1992. Т. 1. С. 154-156.
22. Хёнджун Ким. “1987 년 6 월 항쟁과 시민운동 발전” (1987 йил июнь кураши ва фукаролик ҳаракатларининг ривожланиши), 한국민주주의연구, том 29, № 1, 2023, с. 33–54.